

Obiceiuri de Craciun la sarbii din Banat

" Ceva mai deosebit este sărbătoarea Crăciunului, a Ajunului de Crăciun și a sărbătorilor din toată luna ianuarie, fiindcă la noi, sârbii, luna ianuarie este plină de sărbători. Mi-amintesc, ca și copil mic, fiind singur copil la părinți, cu noi au trăit și bunicii: bunicul meu, care păstra cu sfințenie aceste obiceiuri, și, fie iertată, bunică-mea. În Ajunul Crăciunului bunicul mă lua împreună cu el și plecam pe islaz, pe timp de iarnă – vă dați seama, ajunul Crăciunului era pe 6 Ianuarie, după calendarul nou. Noi ținem sărbătorile după calendarul vechi. și plecam pe islaz să tăiem așa-numitul *badniac* – deci un pom tăiat și adus în casă în timpul Crăciunului. Era foarte frumos. Aduceam acest pom și-l păstram în casă până seara. În timpul acela, până veneam eu și bunicul acasă, bunica făcea din aluat niște colaci, cozonaci, care simbolizau toate animalele din casă. Simbolizau, în primul rând, viața, simbolizau sănătatea, animalele care erau în casă. Eu stăteam lângă bunica și, curios, am întrebat: „Ce reprezintă asta? Ce reprezintă asta?...” Aproape un coș plin de astfel de cozonaci făcea. și când venea seara plecau colindătorii prin sat. Doream să merg și eu cu copiii la colindat, dar n-am ajuns să merg cu copiii prin sat cu colinda, ci să fiu împreună cu părinții să văd obiceiurile. Trăiam în aceste obiceiuri. Bunicul introducea coșul cu paie în casă și introducea paie prin casă, iar eu, ca un pui mic, mă țineam de bunicul și veneam la intrarea în casă. Bunica, după ușă, aștepta venirea noastră. Bunicul bătea la ușă, iar bunica întreba: „Cine vine?” El răspundea: „Vine copilul Mântuitorului, micuțul Isus Christos.” „și cum este afară?”, întreba iar bunica. El răspundea: „Peste tot e senin, iar peste casa noastră este Dumnezeu, Tatăl Ceresc. „Ce ne-aduci?”, întreabă iar bunica, dinăuntru casei. „Belșug, cel mai mult sănătate, și toate celelalte bunătați!” și-atunci ne primea înăuntru, intram în casă și atunci bunicul în-cepea, în fiecare ca-meră, să împrăstie pa-ie. Iar când terminam a-ceasta, ple-cam la vite, în grajd, peste tot puneam pa-ie. Când ne întorceam înapoi, în cameră, un-de era cald – vă dați seama că era frig iarna, dar camera era deja încălzită bine, bunica așternea o pătură jos, pe pământ, iar noi ne așezam jos și casa reprezenta în cele trei zile de Crăciun peștera unde a fost născut Mântuitorul. Ne așezam jos, farfuriile erau puse... Noi am fost o familie destul de mare, am fost cinci-șase persoane. Așa a fost înainte – familii bogate în suflete. și bunicul se așeza, făceam rugăciunea toți, împreună, de obicei copilul spunea Tatăl Nostru, și-apoi ne așezam jos, și bunicul tăia din cozonăceii aceia, și puneam din fiecare cozonac câte o bucățică în farfurie și turna vin – având în vedere că era postul Crăciunului, și Crăciunul era în post. Acum, când am venit în partea asta, în Banat, Ajunul Crăciunului nu se postește. La noi abia prima zi de Crăciun puteam să mâncăm ceva de „slast”. Seara, stăpânul casei ne împărțea pe toți care eram acolo, și după aceea începeam să servim masa, așa cum am spus – jos, pe podea, și mâncare numai de post. Ziua următoare, la slujba de dimineață mergeam la biserică și când veneam, bunica pregătea... nu știu cum aş putea să traduc această denumire: „cesnița”, în care era introdusă o monedă. Bunicul, când ne așezam, rupea câte o bucată pentru sănătate, pentru casă,

pentru pământ, pentru vite, pentru fiecare membru al familiei, și cel care nimerea moneda din cesniță, acela se considera că este fericit și aduce bucurie în casă anul acela." (M.V.)

"Crăciunul e sărbătoarea familiei, a împă-cării. Dacă sunt oameni care s-au certat între ei ani de zile, ziua Crăciunului e ziua împăcării. Se adună familia toată. Nu pot să uit serile de Ajun, când trăia bunicul, bunica, părinții. Aveam un pom de Crăciun imens, până în tavan. Camera era încuiată cu o săptămână înainte. Nu aveam voie să mă duc acolo. Ne spunea că vine îngerașul și aduce ceva. Eu așteptam îngerașul. Atunci venea bunicul, bunica, mama, tata, toți stăteam în cealaltă cameră și dispărea tata și se auzea clopoțelul. Se deschidea ușa, lumânările erau aprinse, era întuneric, numai pomul era aprins... și nu uit că am primit un trenuleț electric care circula în jurul pomului. Eram foarte, foarte fericit.

Venea bunicul și sub pom erau cadouri împachetate și pe pachet era scris: mama pentru ștefi, mama pentru tata, tata pentru ștefi, tata pentru bunicul... Sub pom era plin. Aveam voie să mergem sub pom, dar prima dată am cântat "Stille Nacht, Heilige Nacht", "O Tannen Baum". Ne-am urât "Sărbători fericite" unul altuia și să fim așa uniți o viață întreagă, cum suntem acum. Asta se obișnuia să se spună și se trecea la cadouri... cel mai emoționant moment. Eu făceam economii și-i luam mamei un fular, de exemplu, sau mănuși. Mama îmi lua jucării, șosete, cămașă, pulover, patine. Primele perechi de schiuri erau sub pom, cu legături... era cel mai frumos cadou. Cu toate că știam că nu mai e Moș Crăciun, totuși am făcut la fel - s-a închis ușa, toți am pus cadourile sub pom și tata a venit cu cadourile... Când trăia bunicul, era un obicei în familia noastră, în noaptea de Crăciun se mânca pește prăjit. Este specifică supă de vin sau de pește. Bunicul se ducea la piață și cumpăra un crap mare. Atunci se mânca supă de pește, se mânca crap prăjit cu cartofi natur și eventual sos de muștar, hrean. Mai făcea și carne de vită, fiartă, șnițel, că peștele era ușor. Se mânca seara la 6, ca să nu te culci mai târziu cu stomacul plin. Mama făcea 4-5 feluri de prăjituri: făcea *baigli* lungi, cu mac, umplute, tăiate ca melcișorii. Făcea fursecuri rotunde, cu o bucată de marmeladă sau spumă de ou, făcea ștangele, niște batoane, făcea rulouri de ciocolată... Iar de băut se bea vin roșu." (B.ș.)

"

"Când eram mai mari, de 12-14 ani, deja aveam societatea noastră de băieți și fete, împreună cu copiii prietenilor părinților noștri. În Ajunul Crăciunului ne întâlneam undeva la o familie unde eram vreo 20-22 de copii, iar părinții rămâneau acasă. Am jucat Remi, am mâncat sandviciuri, cozonac, am băut ceai. Toți copiii, pe la 11 jumate ne-am îmbrăcat frumos și am fost duși la biserică. Mergeam doi câte doi la slujba de la miezul nopții, de Nașterea Domnului, o slujbă solemnă, cu cântece foarte frumoase de Crăciun, pe care le știu și acum, și care dura, de obicei, o oră jumate, cam până la unu jumate... Unul din cadourile de iarnă erau chiar patinele. Atunci nu era chiar așa o problemă, căci nu erau montate pe ghete. Erau numai patinele pe care le prindeai pe bocanci, cu cheițe. Aici erau primele manifestări de simpatie între băieți și fete. Un băiat care mă simpatiza venea și-mi cerea cheița și-mi punea patinele. Mergeam cu săniuța, dar fiindcă nu erau dealuri, mergeau sănii trase de cai. Ne legam de sănii și ne trăgeam prin tot satul.

Era și tăiatul porcilor, tot un eveniment. Cu o zi înainte se curăța usturoiul, se pregăteau toate. Nu se deosebește de ceea ce se face și acum. La noi nu prea era obiceiul să se fure codița și unghiile de la porc. La țărani se practica seara când se aducea carne friptă cu murături. Se mâncau și compoturi la friptură. N-am mai făcut așa ceva, fiindcă soțul meu n-a conceput să mănânce dulce la friptură. La șvabi, oriunde te duceai în Banat, nu lipseau nici murăturile, dar nici compotul. Se mânca compot, friptură cu piure și cârnați fripți, de toate felurile. Totdeauna erau musafiri seara la masă, când se tăia porcul." (H.G.)

Obiceiuri de Crăciun (M. K.)

"...Înainte de Crăciun noi am lucrat foarte mult, fiindcă am făcut multe saloane. Seara, pe la 6-7 s-a închis prăvălia, am mâncat toți împreună, totdeauna același lucru: supă de vin, pește sau cârnați și knockel - ceva rotund, cu mac.

(Cum se făcea supa de vin?)

(și angajații?)

... La Crăciun, de exemplu, s-a făcut Moș Nicolae, din "șocolată", care-a fost în staniol. Saloane făceam... și pentru Revelion - fără asta nu s-a putut. Din zahăr ars s-au făcut purcei, pe o tavă. Erau purcei mici, mari și foarte mari. Era o tavă din zahăr ars, cu purcelul și cu diferite ornamente. Asta cumpărau părinții pentru copiii mici, un tânăr pentru o fată, iar cineva care avea obligație față de o familie cumpăra unul mare. Fiecare cumpăra un purcel din zahăr ars pentru cineva. Toate cofetăriile au avut de vânzare. Purcelul era foarte drăguț. Era o formă după care se făcea. Purcelul stătea cu botul pe labele din față, avea urechi, ochi făcuți din zahăr, iar lângă el a fost o potcoavă din "șocolată" pusă pe un trifoi din marțipan. La 1 ianuarie nu mănânci niciodată găină, decât porc, fiindcă aduce noroc." (M.K.)

Da, da, cu toți. Ne-am dus sus - era în colț pus un pom de Crăciun, înalt, frumos, iar jos, pe pământ, era pentru fiecare un cadou. Mama a știut: "la ăsta trebe cămașă, la ăsta șosete... fiecare ce i-a trebuit". Fiecare a primit cadoul lui. Am cântat apoi, iar noi copiii ne-am dus să ne jucăm cu zăpada. Ne-am jucat cu zăpadă până la ora 12. La 12 noaptea ne-am dus la biserică cu toții, în Iosefin, la colț. Apoi acasă. ... Două gălbenușuri bătute cu un pic de zahăr și un pic de scorțișoară. Vinul se fierbe, dar nu curat, ci cu puțină apă. Când fierbe, atunci torni peste gălbenușuri. Trebuie amestecat foarte bine. și-atunci duci înapoi pe foc și lași numai o dată să clocotească...și gata. Două gălbenușuri- la jumate de litru de vin. ...Am mâncat cu toții, pe urmă ne-am dus sus în locuință - că am avut locuință mare. Noi am locuit acolo,-n strada aia mică. Acolo au fost toți oamenii așa, mai modești. Veselie o fost acolo. Săraci, numai veseli toți... nu bătaie sau ceva. Când or vrut să se distreze cei bogați, or venit la noi în stradă. Iarna se mergea la... cum merg femeile, la lucru de mână - la șezătoare, iar bărbații or venit să joace cărți acolo. Cum o fost ăla - cel mai bogat om din sat - că o venit și el. Ei or venit cu saniile, iar tata meu și alții - care-or fost mai tineri atuncea - or stat sus, la capăt - că or știut că vin și... cum o venit sania, s-or uitat în sanie și când au avut o damingeană cu vin, au avut voie să intre în stradă, când n-au avut vin la ei, or răsturnat sania și numai zăpadă or pus peste ei... că n-or adus vin. Așa a fost obiceiul atuncea." (E.M.)

Sursa: www.memoria.ro